

Instrukcja dotycząca zakresu i sposobu uzyskania osobowości pranej przez instytucje kościelne na podstawie prawa polskiego (art. 4 ust. 3 Konkordatu)

1. W związku z wejściem w życie Konkordatu między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską, podpisanego dnia 28 lipca 1993 r., wynikłą potrzeba ujednoczenia procedury uzyskiwania osobowości prawnej przez instytucje kościelne, o których mowa w art. 4 ust. 3 Konkordatu, na podstawie przepisów prawa polskiego.
2. Art. 4 ust. 3 Konkordatu stwierdza: *Inne instytucje kościelne mogą na wniosek władzy kościelnej uzyskać osobowość prawną na podstawie prawa polskiego.*
3. Możliwość uzyskania osobowości prawnej na podstawie art. 4 ust. 3 Konkordatu odnosi się więc do instytucji kościelnych innych, niż **kościelne instytucje terytorialne i personalne**, a więc nie dotyczy: metropolii, diecezji, ordynariatu polowego, opactwa terytorialnego, administratury apostolskiej, prałatury terytorialnej i personalnej, Caritas Polskiej i Caritas diecezjalnej, parafii, rektoratu, zakonu, prowincji i domu zakonnego, wyższego seminarium duchownego (por. Instrukcja z dnia 13 marca 2000 r. dotycząca sposobu powiadamiania organów państwowych o uzyskaniu osobowości prawnej przez terytorialne i personalne instytucje kościelne, art. 4 ust. 2 Konkordatu, *Akta Konferencji Episkopatu Polski*, nr 4, Warszawa 2000, s. 35-40).
4. Możliwość uzyskania osobowości prawnej na podstawie prawa polskiego – w myśl art. 4 ust. 3 Konkordatu – odnosi się do stowarzyszeń publicznych powołanych przez kompetentną władzę kościelną lub innych publicznych osób prawnych. Nie dotyczy natomiast fundacji w sensie ścisłym, o których mówi art. 26 Konkordatu (*Kościelne osoby prawne mogą zakładać fundacje. Do fundacji tych stosuje się prawo polskie*). Uzyskiwanie osobowości prawnej przez fundacje odbywa się w drodze rejestracji w sądzie zgodnie z przepisami ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (Dz. U. z 1991 r. Nr 46, poz. 203, z późn. zm.). Działalność tych fundacji opiera się na tejże ustawie, z uwzględnieniem art. 58 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 29, poz. 154, z późn. zm.).
5. Publiczne stowarzyszenia kościelne (publiczne osoby prawne) mogą być tworzone zgodnie z kompetencją określoną w kan. 312 Kodeksu Prawa Kanonicznego, a mianowicie:
 - a) Stolica Apostolska – stowarzyszenia powszechne (międzynarodowe);
 - b) Konferencja Episkopatu Polski – stowarzyszenia krajowe;
 - c) Biskup diecezjalny – stowarzyszenia diecezjalne;
 - d) inna władza kościelna (np. wyższy przełożony zakonny) na podstawie upoważnienia Stolicy Apostolskiej (na mocy przywileju apostolskiego lub własnego prawa zakonnego zatwierdzonego przez Stolicę Apostolską).
6. Nabycie osobowości prawnej – w trybie art. 10 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – dokonuje się na podstawie następujących dokumentów:
 - a) **wniosku adresowanego do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji (MSWiA)**, sporządzonego przez władzę kościelną, która utworzyła publiczną osobę prawną. Wniosek należy sporządzić, posługując się wzorem, stanowiącym załącznik nr 1 do niniejszej *Instrukcji*;
 - b) **uwierzytelnionej kopii dekretu** władzy kościelnej tworzącego osobę prawną. Dekret powinien zawierać wszystkie konieczne elementy, z powołaniem się na stosowny

przepis Kodeksu Prawa Kanonicznego lub Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich. Uwierzytelnienia kopii dekretu należy dokonać w instytucji kościelnej, która utworzyła osobę prawną (odpowiednio w: Sekretariacie KEP, kuriach diecezjalnych lub kuriach zakonnych);

- c) **uwierzytelnionego tekstu statutu** danej osoby prawnej, który winien być sporządzony zgodnie z wymogami prawa kanonicznego i prawa polskiego. Załącznik nr 2 do niniejszej *Instrukcji* zawiera „Ramowy zakres treści statutu kościelnej osoby prawnej” oraz przykładowy wzór takiego statutu. Stosownie do potrzeb oraz charakteru danej osoby prawnej może on być odpowiednio modyfikowany.

Do wyżej wymienionych dokumentów należy załączyć **podstawowe dane identyfikacyjne** osoby prawnej, według formularza, stanowiącego załącznik nr 3 do niniejszej *Instrukcji*.

7. Wnioski wraz z dokumentacją winny być przekazywane do MSWiA za pośrednictwem Sekretariatu Konferencji Episkopatu Polski (KEP).

8. Szczegółowe zasady przekazywania wniosku o nadanie osobowości prawnej w zależności od charakteru kościelnej osoby prawnej:

- a) **Oddział krajowy publicznego stowarzyszenia międzynarodowego** (międzynarodowej osoby prawnej).

Zakładanie w Polsce krajowego oddziału publicznego stowarzyszenia lub innej osoby prawnej zatwierdzonej przez Stolicę Apostolską odbywa się zgodnie z przepisami statutu tejże osoby prawnej. Z wnioskiem o nadanie osobowości w trybie art. 10 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. występuje Sekretariat KEP na pisemną prośbę władz tejże osoby prawnej. Oprócz dokumentów, o których mowa w n. 6 niniejszej *Instrukcji*, należy przekazać wraz z prośbą kierowaną do Sekretariatu KEP:

- statut osoby prawnej (międzynarodowej),
- dokument stwierdzający założenie (zatwierdzenie) osoby prawnej przez Stolicę Apostolską,
- dokument stwierdzający powstanie oddziału krajowego.

- b) **Oddział diecezjalny publicznego stowarzyszenia międzynarodowego** (międzynarodowej osoby prawnej).

Zakładanie w Polsce diecezjalnego oddziału publicznego stowarzyszenia lub innej osoby prawnej zatwierdzonej przez Stolicę Apostolską odbywa się zgodnie z przepisami statutu tejże osoby prawnej. Wniosek o nadanie osobowości w trybie art. 10 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. sporządza właściwy biskup diecezjalny i przekazuje go do MSWiA za pośrednictwem Sekretariatu KEP na pisemną prośbę władz tejże osoby prawnej. Oprócz dokumentów, o których mowa w n. 6 niniejszej *Instrukcji*, należy przekazać do Sekretariatu KEP:

- statut osoby prawnej (międzynarodowej),
- dokument stwierdzający założenie (zatwierdzenie) osoby prawnej przez Stolicę Apostolską,
- dokument stwierdzający powstanie oddziału diecezjalnego.

- c) Publiczne stowarzyszenie krajowe (publiczna krajowa osoba prawna).

Wniosek do MSWiA przedkłada KEP.

- d) Publiczne stowarzyszenie diecezjalne (publiczna diecezjalna osoba prawna).

Wniosek do MSWiA przedkłada właściwy biskup diecezjalny za pośrednictwem Sekretariatu KEP.

- e) Publiczne stowarzyszenie (osoba prawna) założone na podstawie upoważnienia Stolicy Apostolskiej – por. n. 5 lit. d niniejszej *Instrukcji*.

Wniosek do MSWiA przedkłada – za pośrednictwem Sekretariatu KEP – kompetentna władza kościelna. Oprócz dokumentów, o których mowa w n. 6 niniejszej *Instrukcji*, Sekretariatowi KEP należy przedstawić dowód posiadania uprawnienia do założenia tejże osoby prawnej.

9. Przy zakładaniu oddziału krajowego lub diecezjalnego publicznego stowarzyszenia kościelnego działającego w innym kraju, a nie mającego statusu międzynarodowej osoby prawnej, należy postępować odpowiednio do wskazań zawartych w n. 8 lit. c, d lub e niniejszej *Instrukcji*.

10. Nabycie osobowości zgodnie z prawem polskim w opisanych wyżej przypadkach dokonuje się na podstawie rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. O podpisaniu rozporządzenia MSWiA informuje Sekretariat KEP, który tę wiadomość przekazuje zainteresowanym.

11. Dowodem posiadania osobowości w świetle prawa polskiego jest rozporządzenie MSWiA opublikowane w Dzienniku Ustaw RP. Zainteresowani winni posiadać numer Dziennika Ustaw RP, w którym to rozporządzenie zostało opublikowane.

12. Osobowość prawna zostaje nadana z dniem wejścia w życie rozporządzenia, a więc z reguły *po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia*, czyli daty widniejącej na stronie tytułowej danego numeru Dziennika Ustaw RP.

13. Zmiany statutu osoby prawnej, jakie nastąpiły po otrzymaniu przez nią osobowości prawnej w trybie art. 10 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. wymagają notyfikowania MSWiA za pośrednictwem Sekretariatu KEP. Do notyfikacji należy dołączyć ujednolicony tekst statutu w brzmieniu po dokonanych zmianach.

14. Prywatne stowarzyszenia kościelne mogą uzyskiwać osobowość prawną na zasadach określonych w ustawie z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. Nr 20, poz. 104, z późn. zm.), czyli poprzez rejestrację sądową.

15. Należy również pamiętać, że niezależnie od terminologii kościelnej i nazwy własnej danej publicznej osoby prawnej stosuje się do niej określenie ogólne *jednostka organizacyjna Kościoła* (art. 10 ustawy z dnia 17 maja 1989 r.), *organizacja kościelna* (art. 34 tejże ustawy) oraz *inna instytucja kościelna* (art. 4 ust. 3 Konkordatu).

16. Wszelkie wątpliwości lub przypadki nie ujęte niniejszą Instrukcją należy przedstawiać Sekretariatowi KEP, który wyjaśni sprawę w uzgodnieniu z MSWiA.

Warszawa, dnia 15 czerwca 2000 r.

Załącznik nr 1
do Instrukcji dotyczącej zakresu i sposobu
uzyskiwania osobowości prawnej przez
instytucje kościelne na podstawie prawa
polskiego (art. 4 ust. 3 Konkordatu)

wzór

Wniosek o wydanie rozporządzenia w sprawie nadania osobowości prawnej instytucji kościelnej

L.dz.

Na podstawie art. 4 ust. 3 Konkordatu między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską, podpisanego w Warszawie dnia 28 lipca 1993 r.(Dz. U. z 1998 r. Nr 51, poz. 318) oraz art. 10 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 29, poz. 154, z późn. zm.), uprzejmie proszę o wydanie rozporządzenia w sprawie nadania osobowości prawnej instytucji Kościoła Katolickiego pod nazwą z siedzibą w

W załączeniu przekazuję uwierzytelnione kopie: dekretu powołującego tę osobę prawną zgodnie z prawem kanonicznym, Statut tej instytucji oraz kwestionariusz zawierający jej podstawowe dane identyfikacyjne.

Uprzejmie proszę powiadomić o podjętej decyzji.

miejsowość, data

pieczęć

podpis

Ramowy zakres treści statutu kościelnej osoby prawnej

Statut kościelnej osoby prawnej powinien posiadać:

1. Postanowienia ogólne: kto, kiedy, jakim aktem, na podstawie jakiego przepisu prawa kanonicznego i ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 29, poz. 154, z późn. zm.) powołał do życia kościelną osobę prawną – podać jej nazwę, siedzibę i zakres działania tj. obszar konkretnej diecezji, bądź terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w przypadku erygowania przez Konferencję Episkopatu Polski.
2. Cele działania kościelnej osoby prawnej i sposoby ich realizacji.
3. Kto, na jakich warunkach może być członkiem w/w osoby prawnej (nabywanie członkostwa, prawa i obowiązki członka, utrata członkostwa).
4. Struktura organizacyjna : wykaz władz ze szczególnie precyzyjnie określonym organem reprezentującym na zewnątrz kościelną osobę prawną.
5. Postanowienia dotyczące majątku kościelnej osoby prawnej m.in. wskazanie skąd czerpane będą środki na prowadzeni działalności statutowej oraz wskazanie osoby, która w imieniu kościelnej osoby prawnej będzie nimi dysponować.
6. Wskazanie kto i w jaki sposób może zmienić statut, kto i w jaki sposób może rozwiązać kościelną osobę prawną, kto decyduje o przeznaczeniu majątku po rozwiązanej kościelnej osobie prawnej.

Załącznik nr 3
do Instrukcji dotyczącej zakresu i sposobu
uzyskiwania osobowości prawnej przez
instytucje kościelne na podstawie prawa
polskiego (art. 4 ust. 3 Konkordatu)

Podstawowe dane identyfikacyjne nowej osoby prawnej

nazwa kościelnej osoby prawnej:	pełna nazwa
nazwa skrócona:	ew. nazwa skrócona
siedziba:	miejsowość dokładny adres z kodem pocztowym
charakter osoby prawnej:	np. stowarzyszenie, organizacja kościelna
obszar działania:	Rzeczpospolita Polska, diecezja